

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет інформаційних технологій і математики
Кафедра загальної математики та методики навчання інформатики

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ДЛЯ ОСВІТЯН

підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня
предметної спеціальності А4.09 Середня освіта (Інформатика)
освітньо-професійної програми Середня освіта. Інформатика

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «Медіаграмотність для освітян» підготовки бакалавра, галузі знань А Освіта, предметної спеціальності Середня освіта (Інформатика), за освітньою програмою «Середня освіта. Інформатика»

Розробник:

Юнчик Валентина Леонідівна, PhD, доцент кафедри загальної математики та методики навчання інформатики

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Яцюк С.М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної математики та методики навчання інформатики

протокол № 7 від 03.02.2026 р.

Завідувач кафедри:

Хомяк М.Я.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	А Освіта А4.09 Середня освіта (Інформатика) Середня освіта. Інформатика бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150 / 5		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 10 год.
		Лабораторні 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
Мова навчання	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: залік	
		українська

II. Інформація про викладача

ППП: Юнчик Валентина Леонідівна

Науковий ступінь: доктор філософії

Посада: доцент кафедри загальної математики та методики навчання інформатики

Контактна інформація: Yunchyk.Valentyna@vnu.edu.ua

Дні занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК. Силабус вибіркового освітнього компонента «Медіаграмотність для освітян» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня. Освітній компонент орієнтований на майбутніх учителів інформатики та спрямований на формування знань, умінь і навичок, необхідних для критичного аналізу медіаконтенту, перевірки достовірності інформації, усвідомленого та безпечного використання цифрових ресурсів. У процесі опанування здобувачі освіти засвоюють основи інформаційної безпеки, фактчекінгу, авторського права й медіаетики, знайомляться з цифровими інструментами для створення та аналізу медійних матеріалів, а також набувають досвіду інтеграції медіаграмотності у власну педагогічну діяльність.

2. Мета і завдання освітнього компонента. Мета освітнього компонента – сформувати в здобувачів освіти комплекс знань і практичних навичок у сфері медіаграмотності, що забезпечить їхню готовність працювати в умовах цифрової трансформації освіти та формувати критичне мислення в учнів.

Завдання освітнього компонента:

- ознайомити здобувачів освіти з основними поняттями та принципами медіаосвіти;
- сформувати уявлення про історію та сучасні тенденції розвитку медіаграмотності;
- розвинути здатність аналізувати й оцінювати достовірність медіаконтенту;
- навчити основам інформаційної безпеки, медіаправа та авторського права;
- ознайомити з цифровими інструментами для створення та перевірки медіаматеріалів;
- сформувати вміння інтегрувати елементи медіаграмотності в освітній процес з інформатики.

3. Soft skills.

У процесі вивчення освітнього компонента розвиваються такі м'які навички:

1. Критичне мислення – уміння аналізувати інформацію, виявляти маніпуляції та дезінформацію.
2. Комунікація – навички ефективного спілкування та аргументації в цифровому середовищі.
3. Інформаційна культура – здатність етично й безпечно використовувати цифрові ресурси.
4. Командна робота – співпраця під час виконання лабораторних завдань і проєктної діяльності.
5. Креативність – створення власних медіапродуктів та використання інноваційних цифрових інструментів.
6. Академічна доброчесність – дотримання норм авторського права та етики при роботі з інформацією.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього (год)	Лек. (год)	Лаб. (год)	Конс. (год)	Сам. роб. (год)	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади медіаграмотності та інформаційної безпеки						
Тема 1. Медіаграмотність як складник підготовки майбутніх здобувачів освіти. Історичні етапи розвитку медіаосвіти в Україні та за кордоном	15	2	2	1	10	ЛР/7
Тема 2. Інформаційна безпека та критичне мислення в цифровому середовищі. Методи протидії дезінформації, когнітивні упередження.	14	1	2	1	10	ЛР/7
Тема 3. Перевірка правдивості контенту. Аналіз зображень, відео, текстів; робота з фактчекінговими платформами	14	1	2	1	10	ЛР/7
Тема 4. Медіаправо та цифрова етика освітянина. Авторське право, ліцензування, академічна доброчесність	14	1	2	1	10	ЛР/7
Разом за модулем 1	57	5	8	4	40	28
Змістовий модуль 2. Практичні інструменти медіаграмотності та їх інтеграція в освітній процес						
Тема 5. Медіаманіпуляції та пропаганда. Технології впливу в медіа, психологічні аспекти сприйняття інформації	14	1	2	1	10	ЛР/7
Тема 6. Цифрова культура та онлайн-комунікація вчителя. Репутаційні ризики, культура спілкування, професійна присутність у мережі	21	1	4	1	15	ЛР/14
Тема 7. Цифрові інструменти для аналізу та створення медіаконтенту. Практика роботи з візуалізаціями, платформами для перевірки фактів, AI-інструментами.	19	1	2	1	15	ЛР/7

Тема 8. Соціальні мережі та алгоритми їх роботи. Медіареклама, таргетинг, персоналізація новин	19	1	2	1	15	ЛР/7
Тема 9. Інтеграція медіаграмотності в навчальний процес. Методи і вправи для розвитку медіаграмотності учнів на уроках інформатики та міжпредметно.	20	1	2	2	15	ЛР/7
Разом за модулем 2	93	5	12	6	70	42
Види підсумкових робіт						Бал
Тестування 1						15
Тестування 2						15
Всього годин	150	10	20	10	110	100

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових занять, без участі викладача.

Самостійна робота містить:

- опрацювання лекційного матеріалу (перевірка здійснюється під час лабораторних занять та проходженні тестових завдань);
- підготовка до лабораторних занять, виконання домашніх завдань (перевірка здійснюється під час лабораторних занять);
- систематизація вивченого матеріалу перед проходженням тестових завдань (перевірка здійснюється під час проходження тестових завдань і оцінюється відповідною кількістю балів);
- самостійне опрацювання окремих тем або питань, що попередньо не обговорювались і не розглядались на заняттях (перевірка здійснюється під час лабораторних занять та проходженні тестових завдань, оцінюється відповідною кількістю балів).

Здобувачам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та ресурси Інтернету.

№ з/п	Завдання на самостійну роботу	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади медіаграмотності та інформаційної безпеки		
1	Опрацювання конспекту лекції	6
2	Опрацювання підручників, навчальних посібників	12
3	Підготовка до лабораторних занять	16
4	Самостійна робота в дистанційному режимі	6
Всього самостійна робота за змістовий модуль 1		40
Змістовий модуль 2. Практичні інструменти медіаграмотності та їх інтеграція в освітній процес		
1	Опрацювання конспекту лекції	10
2	Опрацювання підручників, навчальних посібників	10
3	Підготовка до лабораторних занять	30
4	Самостійна робота в дистанційному режимі	20
Всього самостійна робота за змістовий модуль 2		70
Всього самостійна робота з освітнього компонента		110

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Сутність поняття «медіаграмотність» та її значення для майбутнього вчителя інформатики.
2. Основні історичні етапи становлення медіаосвіти в Україні та за кордоном.
3. Медіа як інструмент формування громадської думки: позитивні й негативні аспекти.
4. Загрози інформаційної безпеки в цифровому середовищі та шляхи їх мінімізації.
5. Роль критичного мислення в процесі сприйняття медіаконтенту.
6. Алгоритми перевірки достовірності текстових, візуальних та відеоматеріалів.
7. Основні методи виявлення фейкових новин та дезінформації.
8. Види медійних маніпуляцій та механізми їх впливу на свідомість.
9. Правові засади діяльності вчителя у цифровому просторі.
10. Етичні принципи роботи педагога з медіаконтентом.
11. Поняття авторського права та його особливості у сфері цифрових ресурсів.
12. Ліцензії Creative Commons: різновиди та можливості застосування в освіті.
13. Цифрові інструменти для створення навчальних відео, подкастів і графічних матеріалів.
14. Практичні можливості використання фактчекінгових платформ в освітньому процесі.
15. Алгоритми роботи соціальних мереж та їхній вплив на формування інформаційного середовища.
16. Інструменти аналізу реклами та виявлення прихованого впливу.
17. Шляхи інтеграції медіаграмотності у шкільний курс інформатики.
18. Приклади завдань для учнів, спрямованих на розвиток критичного мислення та медіакультури.
19. Академічна доброчесність у контексті створення та використання медіаконтенту.
20. Перспективи розвитку медіаосвіти в умовах цифрової трансформації суспільства.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, **Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки**, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття та списування. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають усі лекції і лабораторні заняття освітнього компонента.

Політика щодо академічної доброчесності. Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки знайшли своє відображення в «Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки». Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання правдивої інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Під час оцінювання результатів навчання учасники освітнього процесу не користуються забороненими засобами (мобільний телефон, планшет, конспект, навчальна література, інші джерела інформації, в тому числі Інтернет-ресурси), самостійно виконують запропоновані завдання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона вивчають теоретичний матеріал самостійно використовуючи навчальні посібники, конспекти лекцій, виконують всі завдання для аудиторних занять, всі домашні завдання. Прозвітуватися про виконання завдань можна під час консультацій, одночасно при цьому з'ясувати незрозумілі моменти, поставити запитання викладачеві.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Здобувачеві освіти також можуть бути зараховані результати навчання, здобуті у процесі формальної, неформальної та/або інформальної освіти відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати результати навчання, що відповідають тематиці освітнього компонента, його окремому розділу, темі (темам) або індивідуальному завданню, які здобувач освіти самостійно набув, вивчаючи освітні ресурси (семінари, інтернет-курси, професійні стажування та ін.) на онлайн-платформах Prometheus (<https://prometheus.org.ua>), EdEra (<https://www.ed-era.com>) та інших, і підтвердив відповідними сертифікатами.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачі вищої освіти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, зокрема, написання та опублікування наукових тез та статей з тематики ОК. Здобувачам, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, конкурсах студентських наукових робіт за тематикою ОК й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. При цьому загальна кількість балів, що вноситься до відомості за поточну роботу не перевищуватиме 100 б.

Нарахування балів здійснюється освітнього компонента згідно з Таблицею Системи бонусних балів для здобувачів освіти

Системи бонусних балів для здобувачів освіти

Вид діяльності	Рівень / результат	Кількість бонусних балів
Студентські олімпіади	I місце	7
	II місце	5
	III місце	3
	Участь в олімпіаді	2
Конкурси студентських наукових робіт	Диплом I ступеня	7
	Диплом II ступеня	5
	Диплом III ступеня	3
Підготовка наукових публікацій	Публікація в WoS / Scopus	10
	Фахова стаття	7
	Нефахова стаття	5
	Публікація тез	2
Участь у конференціях	Виступ на конференції	2
Першість України з командного програмування	I місце	10
	II місце	8
	III місце	6
	Участь	4

V. Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється згідно з Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки. Форма підсумкового контролю – залік. Залік виставляється за результатами поточної роботи здобувачів освіти (шкала від 0 до 100 балів).

Освітній компонент складається з трьох змістових модулів. Його вивчення передбачає виконання лабораторних завдань та виконання тестових завдань, а також індивідуального науково-дослідного завдання.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за виконання завдань на лабораторних заняттях та тестування.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на заліку під час ліквідації академічної заборгованості становить – 100.

Критерії оцінювання навчальних досягнень під час аудиторних занять

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
7 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та лабораторних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
5 бал	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та лабораторних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бала	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бала	Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і лабораторних завдань.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та лабораторних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з формою контролю – залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Порядок проведення заліку.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Питання для ліквідації заліку.

1. Поняття медіаграмотності та її значення для сучасного педагога.
2. Історичні етапи розвитку медіаосвіти в Україні та світі.
3. Роль медіа у формуванні інформаційного суспільства.
4. Поняття інформаційної безпеки та основні загрози у цифровому середовищі.
5. Принципи та інструменти розвитку критичного мислення.
6. Основні критерії оцінювання достовірності медіаконтенту.
7. Методи перевірки зображень та відео на автентичність.
8. Види фейків та медійних маніпуляцій.
9. Медіаправо в Україні: основні законодавчі акти, що регулюють роботу з інформацією.
10. Етичні принципи діяльності педагога у цифровому середовищі.
11. Авторське право в цифровій сфері: базові положення.
12. Ліцензування контенту та використання Creative Commons у навчанні.
13. Цифрові інструменти для створення та редагування медіаконтенту (графіка, відео, тексти).
14. Особливості застосування фактчекінгових платформ в освітньому процесі.
15. Алгоритми роботи соціальних мереж: принципи формування стрічки новин.
16. Методи аналізу реклами та виявлення прихованого впливу.
17. Практика інтеграції медіаграмотності у навчальний процес з інформатики.
18. Приклади завдань для розвитку медіаграмотності учнів середньої школи.
19. Поняття академічної доброчесності та її значення для роботи з інформаційними ресурсами.

20. Перспективи розвитку медіаграмотності та медіаосвіти в умовах цифрової трансформації суспільства.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бакка Т. Медіаграмотність та критичне мислення в початковій школі : посібник для вчителя / Т. Бакка, В. Голощапова, Г. Дегтярьова, Р. Євтушенко. Київ : Академія української преси, 2021. 84 с.
2. Волошенюк О. Практична медіаграмотність у НУШ. 5–7 класи : навчальний посібник / О. Волошенюк, Г. Дегтярьова, Р. Шаламова. Київ : Центр вільної преси та медіаосвіти, 2024. 181 с.
3. Зоря Ю. Основи медіаграмотності, 7–8 класи : посібник для вчителя / Ю. Зоря, Н. Степанова. Київ : Академія української преси, 2022. 150 с.
4. Іванова В. Ф. Медіаграмотність на уроках суспільно-гуманітарних дисциплін : методичний посібник / В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Шкільний світ, 2020. 112 с.
5. Курси з медіаграмотності та цифрових навичок [електронний ресурс] / EdEra. Київ, 2022. URL: <https://ed-era.com/course/media-literacy/>.
6. Медіаграмотність для освітян [електронний ресурс] : онлайн-курс / С. Горбачов, Л. Найдьонова. Київ : Prometheus, 2021. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/mediagramotnist-dlya-osvityan/>.
7. Портал Медіаосвіти і Медіаграмотності [електронний ресурс]. Київ : Академія української преси, 2024. URL: <https://medialiteracy.org.ua/>.
8. Програма «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» [електронний ресурс] : навчально-методичні матеріали для вчителів. Київ : МОН України, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/diyalnist/mizhnarodna-spivpratsya-2/spivpratsya-z-mizhnarodnimi-organizatsiyami/rada-mizhnarodnikh-naukovikh-doslidzhen-ta-obminiv-irex/programa-vivchay-ta-rozriznyay-infomediyna-gramotnist>.